

Anonymiseret version

Oversættelse

C-865/19 - 1

Sag C-865/19

Anmodning om præjudiciel afgørelse

Dato for indlevering:

27. november 2019

Forelæggende ret:

Tribunal d'instance de Rennes (Frankrig)

Afgørelse af:

21. november 2019

Sagsøger:

Caisse de Crédit Mutuel Le Mans Pontlieue

Sagsøgt:

OG

[Udelades]

DOM AF 21. november 2019

[udelades]

MELLEM:

SAGSØGER:

CAISSE DE CREDIT MUTUEL LE MANS
PONTLIEUE [udelades], LE MANS [udelades]

[Org. s. 2]

OG

SAGSØGT(E):

OG

[udelades] ST GRÉGOIRE, [udelades]

SAMMENFATNING AF FAKTISKE OMSTÆNDIGHEDER, RETSFORHANDLINGER, PARTERNES PÅSTANDE OG ANBRINGENDER

Ved notarielt dokument bevilligede CAISSE DE CRÉDIT MUTUEL LE MANS PONTLIEUE (herefter også »banken«) med henblik på erhvervelse af fast ejendom den 7. august 2008 OG og PF:

- et MODULIMMO-lån på 80 275 EUR, der skulle tilbagebetales i 300 månedlige afdrag med en rente på 4,85%,
- et rentefrit lån på 13 200 EUR, som skulle tilbagebetales i 96 månedlige afdrag.

Det rentefrie lån blev tilbagebetalt i juli 2016.

Da afdragene ikke blev betalt, ophævede CAISSE DE CRÉDIT MUTUEL LE MANS PONTLIEUE ved anbefalet brev med modtagelsesbevis af 26. april 2018 aftalen og krævede betaling af et beløb på 78 080 EUR.

Den 11. maj 2018 blev der sendt en betalingsopfordring med henblik på udlæg.

Ved stævning af 11. juni 2018, indgået til Tribunal d'instance de Rennes (retten i første instans i Rennes) den 13. juni 2018, nedlagde CAISSE DE CRÉDIT MUTUEL LE MANS PONTLIEUE påstand om, at der blev gjort udlæg i OG's løn med henblik på at inddrive en fordring på 78 602,57 EUR.

En tilsvarende stævning blev udtaget mod PF.

I retsmødet den 11. oktober 2018, blev sagen udsat til retsmøde den 20. december 2018 for at gøre det muligt for kreditor at fremsætte sine bemærkninger til en eventuel to-årig forældelsesfrist, for den anvendelige renteprocent og for hovedstolen.

Sagen blev herefter udsat til den 28. februar 2019 for at gøre det muligt for kreditor at fremsætte sine bemærkninger vedrørende en eventuel fejl i de årlige omkostninger i procent (herefter »ÅOP«), der var angivet i låneaftalen og i lånetilbuddet.

Ved note af 24. december 2018 bemærkede retten over for parterne, at ÅOP for et lån på 80 275 EUR med tillæg af omkostninger på 583 EUR, som skulle tilbagebetales i 96 månedlige afdrag på 384,90 EUR, efterfulgt af 204 månedlige afdrag på 527,55 EUR, eksklusive den obligatoriske forsikring på 22,76 EUR/måned, beregnet i overensstemmelse med den ajourføringsmetode, der var fastsat ved dekret nr. 2002-98 af 10. juni 2002 og dets bilag, hvilken metode gjaldt for alle lånene, forholdsmæssigt udgjorde 5,364511%, som afrundet til tre decimaler giver 5,365%, og ikke 5,363%, som angivet i lånetilbuddet.

[Udelades] [formel for beregning af procenten]

Retten anførte, at spørgsmålet om, hvorvidt den procentsats, der var anført af långiver på 5,363%, når ÅOP var på 5,364511%, kunne anses for at være nøjagtig, uden tvivl burde forelægges [org. s. 3] Domstolen, for så vidt som den regel, der skulle følges for at afrunde ÅOP [...] henhører under fællesskabsretten.

[Udelades] [national procedure]

[Udelades] CAISSE DE CREDIT MUTUEL LE MANS PONTLIEUE [udelades] har ved skriftligt indlæg nedlagt følgende påstande:

- samtlige de af OG og PF fremsatte krav, indsigelser og påstande forkastes
- det fastslås, at bankens begæring om udlæg i OG og PF's løn antages til realitetsbehandling, og tages til følge
- det fastslås, at bankens krav om betaling ikke er forældet
- det fastslås, at kravet kan tvangsfuldbyrdes
- det fastslås, at der ikke er grundlag for at nedsætte den i aftalen fastsatte renteprocent
- der anordnes udlæg i OG og PF's løn med henblik på inddrivelse af bankens fordring, der den 11. juni 2018 foreløbigt blev fastsat til 78 663,46 EUR.

[Udelades]

CAISSE DE CRÉDIT MUTUEL LE MANS PONTLIEUE har modsat sig de sagsøgte anmodning om forelæggelse af et præjudicielt spørgsmål. Banken er nemlig af den opfattelse, at den regel, der skal anvendes, er klar, navnlig henset til praksis fra Cour de cassation (kassationsdomstol), som nægter låntageren at påberåbe sig en fejl i ÅOP, når denne ikke påvirker den første decimal.

Banken er i øvrigt af den opfattelse, at OG og PF's ret til at påberåbe sig ugyldigheden af ÅOP er forældet i medfør af den femårige forældelse, idet dokumentet blev berigtiget den 7. august 2008.

Med hensyn til realiteten er banken af den opfattelse, at låntagerne, som ikke har godtgjort, at de har overvejet konkurrerende lånetilbud, ikke har lidt noget tab.

Banken har endvidere gjort gældende, at dens beregninger, som er baseret på en årlig procent divideret med 12, sammen med reglen om den standardiserede måned, som er fuldt ud tilladt i henhold til lovgivningen og retspraksis, ikke er behæftet med fejl, idet den beregningsmetode, som retten har anvendt, og som de sagsøgte har overtaget, ikke finder anvendelse.

Banken er ligeledes af den opfattelse, at dens søgsmål ikke er forældet, at søgsmålet er begrundet for så vidt angår beløbet, og den har modsat sig de sagsøgte påstand om en henstandsperiode. [Org. s. 4]

Ved skriftligt indlæg, der ligeledes vedrører PF [udelades], har OG [udelades] nedlagt følgende påstande:

før der træffes afgørelse i sagen,

– Den Europæiske Unions Domstol forelægges et præjudicielt spørgsmål vedrørende fortolkningen af direktiv 98/7/EF af 16. februar 1998 i fransk ret.

med hensyn til realiteten,

- det fastslås, at rentevilkåret vedrørende det omhandlede lån er ugyldigt,
- det fastslås principalt, at CAISSE DE CRÉDIT MUTUEL LE MANS PONTLIEUE har fortabt sin ret til renter og omkostninger, og bankens fordring fastsættes til et beløb på 33 179,98 EUR
- det fastslås subsidiært, at den aftalte renteprocent erstattes med den lovbestemte renteprocent, og det bestemmes, at der skal ske fradrag i kravet med det beløb, der fremkommer ved at sammenholde hovedstolen med tillæg af den rente, der følger af loven, med hovedstolen med tillæg af den rente, som følger af aftalen, og at der skal ske tilbagebetaling af forskellen mellem den rente, som er betalt i henhold til aftalen, og den rente, der følger af loven, hvilket skal ske med tilbagevirkende kraft.
- der skal under alle omstændigheder indrømmes de sagsøgte længere frister, dvs. at der ikke påløber renter på de skyldige beløb inden for indrømmede frist

[Udelades]

De sagsøgte har gjort gældende, at den femårige forældelsesfrist begyndte at løbe den dag, hvor de fik kendskab til det forhold, der gjorde det muligt for dem at anlægge sag, dvs. da retten af egen drift rejste dette spørgsmål. De sagsøgte har tilføjet, at det forhold, at ÅOP er nævnt i en aftale, er af væsentlig betydning, således som Domstolen har anført, og de har præciseret, at den årlige omkostningsprocent efter sin art er et afgørende element i forbrugersens samtykke.

BEGRUNDELSE FOR AFGØRELSEN

FEJLEN VEDRØRENDE ÅOP

1. Spørgsmålet om, hvorvidt anbringendet er forældet

I henhold til artikel 122 i code de procédure civile (den civile retsplejelov) udgør ethvert anbringende, hvormed det gøres gældende, at modpartens søgsmål skal afvises uden materiel bedømmelse, på grund af manglende søgsmålsret, såsom manglende søgsmålskompetence, manglende interesse, forældelse, fastsatte frister og retskraft, en formalitetsindsigelse.

Da den omhandlede kreditaftale blev indgået den 7. august 2008, er banken i det foreliggende tilfælde af den opfattelse, at låntagerne ikke længere kan gøre en fejl vedrørende ÅOP gældende. [**Org. s. 5**]

Det skal for det første bemærkes, at det er retten, som under ingen omstændigheder kan sidestilles med en part, der har rejst dette spørgsmål. En sådan forældelse kan nemlig kun finde anvendelse på et søgsmål og på det modkrav, der er fremsat som svar på dette søgsmål. Forældelsen finder således kun anvendelse på parterne i sagen og ikke på retten. Ved af egen drift at rejse et retligt spørgsmål har retten taget initiativ til at sikre, at loven overholdes, og den handler således ikke som en part og fremsætter ikke nogen påstand. Anbringendet kan derfor ikke »afvises«.

Derudover bemærkes for så vidt angår begyndelsestidspunktet for den forældelse, som indsigelsen vedrører, at retten ikke er stillet i den samme situation som låntageren, som, hvis denne havde været tilstrækkeligt informeret om forbrugerrettens kompleksitet, kunne have været i stand til allerede ved underskrivelsen af aftalen at opdage den manglende overholdelse af de anvendelige bestemmelser på området og derfor ville have udvist forsømmelighed ved at lade forældelsesfristen løbe. Idet Retten naturligvis først fik kendskab til aftalen på tidspunktet for retssagens anlæggelse, kan starttidspunktet for en hævdet forældelsesfrist således først fastsættes tidligst på tidspunktet for registreringen af stævningen.

Desuden er muligheden for at rejse et spørgsmål ex officio ikke begrænset af nogen frist fastsat af lovgiver. [Udelades] [lovgivningens forhistorie]

Henset til praksis fra Den Europæiske Unions Domstol skal nødvendigheden af at udligne »uligheden mellem forbrugeren og den erhvervsdrivende [...] gennem positive foranstaltninger, der er uafhængige af kontraktparterne selv, som træffes af den ret, for hvilken sådanne tvister indbringes« (Domstolens dom af 21.4.2016, sag C-377/14, Radlinger, præmis 66 og 67), føre til, at Retten ex officio fastslår de uregelmæssigheder, som den konstaterer, navnlig de mest alvorlige (Domstolens dom af 16.11.2016, sag C-42/15, Home Crédit Slovakia, præmis 70 og 71), og

national lovgivning kan ikke afskære retten fra at gøre det ved udløbet af en bestemt frist (Domstolens dom af 21.11.2002, sag C-473/00, Cofidis).

Muligheden for, at retten, når den finder det passende, kan afhjælpe en parts svage stilling eller uvidenhed, er en betydelig illustration af adgangen til en retfærdig rettergang.

Hvad angår parterne, selv skal det bemærkes, at modkrav og forsvarsanbringender gøres gældende på samme måde over for parterne i sagen. En debtors anbringender, der kun har til formål at opnå frifindelse for de krav, der er fremsat over for denne, udgør et simpelt materielt forsvarsanbringende, som omhandlet i artikel 71 i code de procédure civile (den civile retsplejelov), for hvilket forældelsen er uden betydning.

De grunde, der kan føre til fortabelse af retten til renter, eller til, at ÅOP erklæres ugyldig, henhører under de materielle forsvarsanbringender, idet de udgør et anbringende, der tilsigter, at modpartens påstande forkastes som ugrundede efter en materiel behandling, og dette, idet mindste til dels, uden at de er ledsaget af et modkrav om udbetaling af et beløb, der eventuelt er modtaget for meget. **[Org. s. 6]**

Endelig er det ikke blevet godtgjort, at OG og PF, som er låntagere uden særlig viden, selv havde kunnet opdage fejl i beregningen af ÅOP såsom procenten i den pågældende periode, der ikke følger af en simpel forglemmelse af visse omkostninger, men af en overordnet beregningsfejl.

Det kan dermed ikke gøres gældende over for de sagsøgte, at deres anbringende er forældet.

Den fremsatte formalitetsindsigelse skal derfor forkastes.

2. Om det præjudicielle spørgsmål

Bilag II til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/7/EF af 16. februar 1998 om ændring af direktiv 87/102/EØF om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om forbrugercredit indeholder den matematiske formel, der skal anvendes til beregningen af ÅOP, og i den [danske] version præciseres følgende (note d):

»Beregningens resultat skal angives med mindst én decimals nøjagtighed. Hvis der afrundes til en bestemt decimal, gælder følgende regel: Hvis decimalen efter denne bestemte decimal er 5 eller derover, forhøjes denne bestemte decimal med én.«

Denne regel er blevet gentaget i direktiv 2008/48/EF af 23. april 2008 om ophævelse af Rådets direktiv 87/102/EØF og senest i direktiv 2014/17/EU af 4.

februar 2014 om forbrugerkreditaftaler i forbindelse med fast ejendom, på følgende måde:

»Beregningens resultat angives med mindst én decimal nøjagtighed. Hvis næste decimal er 5 eller derover, forhøjes den foregående decimal med én.«

I national ret er den matematiske formel, der følger af fællesskabslovgivningen, gentaget i bilaget til artikel R 314-3, tidligere R 313-1 III i code de la consommation (forbrugerloven), og afrundingsreglen er fastsat i dette bilags [litra] d) (*»Beregningens resultat angives med mindst én decimal nøjagtighed. Hvis der afrundes til en bestemt decimal, gælder følgende regel: Hvis decimalen efter denne bestemte decimal er 5 eller derover, forhøjes denne bestemte decimal med én«*). Indtil den 30. september 2016 fandt den ovenfor nævnte afrundingsregel formelt kun anvendelse på forbrugerkreditter, men retspraksis udvidede dens anvendelsesområde til også at gælde for lån i fast ejendom. Fra den 1. oktober 2016 har dekret 2016-884 af 29. juni 2016 formaliseret denne udvidelse til at gælde for lån i fast ejendom.

Det står fast, at de to punktummer, der udgør den ovenfor nævnte note d, kompletterer hinanden: det første punktum (*»Beregningens resultat angives med mindst én decimal nøjagtighed«*) kræver, at der nævnes mindst én decimal: ordet »decimal« betegner nemlig hvert af de tal, der er placeret til højre for kommaet, og ikke en talværdi; ordet »nøjagtighed« (som ikke er knyttet til adjektivet »matematisk«) er således i dette første punktum, synonymt med »præcision«. [Org. s. 7]

Det andet punktum (*»Hvis der afrundes til en bestemt decimal, gælder følgende regel: Hvis næste decimal er 5 eller derover, forhøjes den bestemmende decimal med én«*) fastsætter for sit vedkommende en afrundingsregel for den sidste anførte decimal (dette kan være den første, hvis långiver kun nævner én): denne decimal skal justeres i forhold til størrelsen af den følgende.

Denne fortolkning er den, som de fleste forfattere og Kommissionen i Bruxelles anlægger af teksten [udelades]. [henvisninger til retslitteraturen]

Cour de cassation (kassationsdomstol) har ikke anlagt samme fortolkning. Den er af den opfattelse, at ordet »nøjagtighed« i artiklens første punktum (*»Beregningens resultat angives med mindst én decimal nøjagtighed«*) betegner resultatets matematiske rigtighed (og ikke antallet af decimaler), og at den omhandlede decimal forstås som den første decimals talværdi, dvs. 0,1. Den har således fastslået, at den nævnte procent i kreditaftalen forbliver nøjagtig, hvis forskellen mellem denne procentsats og den reelle procentsats er *»lavere end den decimal, der er fastsat i artikel R 313-J (nu R 314-3) i forbrugerloven«* (Civ. 1° 26. november 2014, nr. 13-23033 - Civ. 1°, 9. april 2015, nr. 14-14216). Cour de cassation (kassationsdomstol) har dermed ganske enkelt set bort fra det andet punktum i note d, idet den har sammenblandet præcision og matematisk rigtighed i det første punktum. Denne fortolkning kan imidlertid medføre

konkurrencefordrejninger, navnlig på området for lån i fast ejendom: for at gengive eksemplet fra ovennævnte dom af 9. april 2015, nr. 14-14216, er det nemlig mere attraktivt at annoncere med en procent på 5,79% (eller på 5,75%, fordi man ved en afrunding bliver på 5,8%) end med en reel procent på 5,837 eller 5,84%, selv om omkostningerne og de månedlige afdrag i virkeligheden er de samme. I forbindelse med et lån på 500 000 EUR over 30 år vil en potentiel låntager naturligt vælge en virksomhed, der fremhæver en (nedsat) ÅOP på 5,75%, snarere end en virksomhed, der annoncerer med en (sandfærdig) ÅOP på 5,84%, fordi denne vil tro, at der derved opnås en ikke ubetydelig besparelse (som i dette eksempel ville være på 8 103,07 EUR i lånets løbetid).

I det foreliggende tilfælde er den ÅOP, der er nævnt i tilbuddet om kredit, på 5,363%, mens den faktiske procent er på 5,364511%; Eftersom forskellen mellem de to procenter er mindre end 0,1, vil den fortolkning af note d, som Cour de cassation har anlagt, medføre, at den annoncerede procent på 5,363% godkendes, selv om den sidste anførte decimal er forkert. For et lån på 80 275 EUR over 300 måneder vil en potentiel låntager naturligt vælge den virksomhed, der fremhæver en ÅOP på 5,363%, snarere end den virksomhed, der annoncerer med en ÅOP på 5,365%, fordi denne vil tro, at der derved opnås en besparelse, uanset størrelsen deraf.

Henset til den praktiske betydning, som fortolkningen af den afrundingsregel, der er opstillet i note d, har, og idet der er tale om en fællesskabsretlig lovtekst, der finder anvendelse på samtlige forbrugerlån for så vidt angår løsøre og fast ejendom, tilkommer det Domstolen at fastslå, hvordan denne regel skal fortolkes.

Cour de cassation har imidlertid nægtet at forelægge sagen for Domstolen [udelades] [**Org. s. 8**] [*Udelades*]. [henvielse til retspraksis]

I 2017 forelagde tribunal d'instance de Limoges (retten i første instans i Limoges) ad to omgange Domstolen spørgsmål om afrundingsreglen [udelades], men begge gange frafaldt långiverne deres krav, da det præjudicielle spørgsmål var blevet forelagt, idet de foretrak at miste betydelige beløb [udelades] snarere end at lade Domstolen udtale sig.

Det følger heraf, at det er påkrævet at forelægge et nyt præjudicielt spørgsmål.

AF DISSE GRUNDE:

beslutter Tribunal d'instance (retten i første instans), før der træffes afgørelse i sagen,

- formalitetsindsigelsen **FORKASTES**.
- Den Europæiske Unions Domstol **FORELÆGGES** følgende præjudicielle spørgsmål:

Betyder den regel, der følger af direktiv 98/7/EF af 16. februar 1998, af direktiv 2008/48/EF af 23. april 2008 og af direktiv 2014/17/EF af 4. februar 2014, hvorefter »[b]eregningens resultat angives med mindst én decimal nøjagtighed. Hvis næste decimal er 5 eller derover, forhøjes den bestemmende decimal med én«, at årlige omkostninger i procent, der er oplyst til 5,363%, kan anses for at være korrekt, selv om de reelle årlige omkostninger i procent for en forbrugerkredit er på 5,364511%?

[Udelades]

ARBEJDSDOKUMENT